

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 63/2023 van 9 maart 2023

Voorwerp: Voorontwerp van wet houdende organisatie van zittingen per videoconferentie in het kader van gerechtelijke procedures (CO-A-2023-004)

Vertaling¹

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
Aanwezig: De dames Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, en in het bijzonder de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, van de WOG, volgens dewelke de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden genomen;

Gelet op de verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Vincent Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Justitie en de Noordzee, ontvangen op 10 januari 2023;

Gelet op de aanvullende opmerkingen die werden toegezonden op 9 februari 2023;

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

brengt op 9 maart 2023 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP EN ACHTERGROND VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Op 10 januari 2023 vroeg de vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee aan de Autoriteit een advies uit te brengen betreffende een voorontwerp van wet houdende organisatie van zittingen per videoconferentie in het kader van gerechtelijke procedures (hierna het "voorontwerp").
2. Het voorontwerp heeft als doel, zoals zijn titel aangeeft, een algemeen rechtskader aan te nemen betreffende het gebruik van de videoconferentie² in alle gerechtelijke procedures alsook bij alle gerechten van de rechterlijke orde.
3. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de COVID-19-pandemie het gebruik van bepaalde technologieën in een stroomversnelling heeft gebracht binnen justitie, waaronder het gebruik van de videoconferentie, maar ook dat het hof van beroep van Antwerpen al sinds 2009 gebruik maakt van de videoconferentie en dat andere Belgische gerechten de videoconferentie ook na afloop van de pandemie zijn blijven gebruiken bij wijze van piloot- of proefprojecten. Aldus wordt met dit gebruik van de videoconferentietechnologie een algemene Europese³ en internationale tendens gevolgd waarbij de videoconferentie steeds vaker wordt gebruikt in rechtszaken.

Aldus zal het rechtskader tot regeling van het gebruik van de videoconferentie in gerechtelijke procedures ertoe bijdragen *"de toegang van de rechtzoekende tot justitie te optimaliseren, de afhandeling van rechtszaken te versnellen en de achterstand in sommige gerechten aldus weg te werken, evenals de openbaarheid van de zittingen te verhogen, teneinde het voor de burger makkelijker te maken zijn recht op grond van artikel 148 van de Grondwet uit te oefenen"*.

Er wordt ook nog bepaald wat volgt: *"Het is evenwel niet de bedoeling om het gebruik van videoconferentie in het kader van gerechtelijke procedures te veralgemenen of tot regel te verheffen, maar wel om de mogelijkheid ertoe te bieden met eerbiediging van de rechten van rechtzoekenden en van het eerlijk proces, waarbij in het achterhoofd wordt gehouden dat het de norm moet blijven dat alle deelnemers fysiek aanwezig zijn in de zittingszaal."*

² Dit wordt als volgt gedefinieerd in het voorontwerp: *"elke rechtstreekse audiovisuele verbinding, in reële tijd, met als doel het verzekeren van een multidirectionele en gelijktijdige communicatie van beeld en geluid en een visuele, auditieve en verbale interactie tussen meerdere geografisch van elkaar verwijderde personen of groepen van personen"* (zie de artikelen 7 en 16 van het voorontwerp die respectievelijk als doel hebben een artikel 763bis in te voegen in het Gerechtelijk Wetboek en artikel 556 van het Wetboek van strafvordering te herstellen).

³ Aldus verwijst de memorie van toelichting naar de *"Richtlijnen in verband met de videoconferentie in gerechtelijke procedures"* die de Europese Commissie voor Efficiëntie in Justitie heeft aangenomen ter gelegenheid van haar 36ste plenaire vergadering in juni 2021, of ook naar het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de digitalisering van de justitiële samenwerking en de toegang tot de rechter in grensoverschrijdende burgerlijke, handels- en strafzaken, en tot wijziging van bepaalde handelingen op het gebied van justitiële samenwerking (COM(2021)759).

4. Aldus voorziet het voorontwerp van wet, enerzijds, in **de organisatie van terechtzittingen per videoconferentie** in de gevallen en onder de voorwaarden die er worden vastgesteld in burgerlijke zaken en strafzaken. In dit kader wil het voorontwerp wijzigingen doorvoeren in het Gerechtelijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering, de wet van 20 juli 1990 *betreffende de voorlopige hechtenis* (hierna "de wet betreffende de voorlopige hechtenis"), de wet van 17 mei 2006 *betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten* (hierna "de wet betreffende de externe rechtspositie") en de wet van 5 mei 2014 *betreffende de internering* (hierna "de wet betreffende de internering").
5. Het voorontwerp bepaalt dat de bepalingen die het in de verschillende voornoemde wetteksten invoegt, "*geen afbreuk doen aan de algemene regel dat zittingen van de rechtbanken fysiek doorgaan in een gerechtsgebouw*" en dat zittingen enkel in afwijking van deze regel kunnen worden georganiseerd via videoconferentie overeenkomstig de bepalingen van het voorontwerp⁴.
6. Het voorontwerp maakt dus het gebruik van de videoconferentie mogelijk in drie gevallen, namelijk:
- Op initiatief van het gerecht (artikel 763*sexies*, §1, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek), de rechtbanken, de hoven van beroep, de voorzitter van een hof van assisen en van het Hof van Cassatie (artikel 560, §1, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering), de onderzoeksgerechten, de rechtbanken en het Hof van Cassatie (artikel 38*quater*, §1, in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis);
 - Op verzoek van om het even welke persoon (of desgevallend van zijn wettelijk vertegenwoordiger of advocaat) (artikel 763*sexies*, §2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek) (artikel 560, §2, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering); op verzoek van de inverdenkinggestelde en het openbaar ministerie (artikel 38*quater* in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis); op verzoek van de veroordeelde, het slachtoffer, de directeur⁵ of eender welke andere persoon die de strafuitvoeringsrechter of de strafuitvoeringsrechtbank heeft beslist te horen (artikel 98/3, §1, in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie); op verzoek van de geïnterneerde persoon of

⁴ Zie artikelen 763*bis*, §2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek, artikel 556, §2, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering, artikel 38*ter* in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, artikel 98/2 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en artikel 84/1 in ontwerp van de wet betreffende de internering.

⁵ Het gaat om de ambtenaar van niveau A met de functie van directeur of ambtenaar van niveau A, door de directeur-generaal aangewezen om, onder het gezag van het hoofd van de instelling, de taken uit te voeren die de wet aan de directeur heeft toevertrouwd (zie artikel 2, 3°, van de wet betreffende de externe rechtspositie).

zijn bewindvoerder, zijn advocaat, het slachtoffer, het openbaar ministerie, de directeur⁶, de verantwoordelijke van de zorg of eender welke andere persoon die de rechter voor de bescherming van de maatschappij of de kamer voor de bescherming van de maatschappij heeft beslist te horen (artikel 84/2, §1, in ontwerp van de wet betreffende de internering);

- Wanneer de verschijning op of deelname aan de zitting met fysieke aanwezigheid verboden is, bij een met redenen omklede beslissing, van het gerecht (artikel 763*sexies*, §3, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek), de onderzoeksgerechten, de rechtbanken, de hoven van beroep, de voorzitter van een assisenhof en van het Hof van Cassatie (artikel 560, §3, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering), de onderzoeksgerechten, de rechtbanken en het Hof van Cassatie (artikel 38*quater*, §3, in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis), van de strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank (artikel 98/3, §2, in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie), de rechter voor de bescherming van de maatschappij en de kamer voor de bescherming van de maatschappij (artikel 84/2, §2, in ontwerp van de wet betreffende de internering).

7. In elk van deze drie gevallen is het de taak van het betrokken gerecht om te beoordelen of er is voldaan aan de in het voorontwerp vastgestelde voorwaarden om de zitting per videoconferentie te organiseren (of voort te zetten). Behalve in het derde geval is voor het gebruik van de videoconferentie de toestemming van de betrokkenen vereist.
8. Anderzijds voorziet het voorontwerp in de mogelijkheid om **openbare zittingen op te nemen** (met inbegrip van de zittingen waar er gebruik wordt gemaakt van de videoconferentie) met als doel historische justitiearchieven aan te leggen alsook voor educatieve doeleinden, evenals in de mogelijkheid om de zitting per videoconferentie op te nemen om de openbaarheid ervan te garanderen.
9. Het is niet de eerste keer dat aan de Autoriteit wordt gevraagd zich uit te spreken over een ontwerp van regelgevingstekst betreffende het gebruik van de videoconferentie om deel te nemen aan of te verschijnen op een zitting en/of de opname van de openbare zittingen⁷. Voor het overige wordt er verwezen naar die voorgaande adviezen.

⁶ Het gaat om de ambtenaar die belast is met het lokaal bestuur van een gevangenis of van een door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij of zijn afgevaardigde (zie artikel 3, 2° van de wet betreffende de internering).

⁷ Zie in verband hiermee de adviezen met nr. 119/2020 van 26 november 2020 betreffende een voorontwerp van wet houdende diverse tijdelijke en structurele bepalingen inzake justitie in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19, nr. 113/2022 van 3 juni 2022 betreffende een voorontwerp van wet om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II (artikelen 18, 19, 37, 43, 44, 45, 47, 55 en 57) evenals nr. 07/2023 van 20 januari 2023 over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wetten op de Raad van state, gecoördineerd op 12 januari 1973.

10. Het advies van de Autoriteit wordt gevraagd met betrekking tot de artikelen 2, 3 en 7 tot en met 40 van het voorontwerp. De Autoriteit formuleert enkel opmerkingen voor zover deze bepalingen commentaar behoeven in verband met de bescherming van persoonsgegevens.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

A. Wettelijkheids- en voorzienbaarheidsbeginsel

11. De Autoriteit onderstreept dat de verwerkingen van persoonsgegevens waarin het voorontwerp voorziet, worden verricht in een vrij gevoelige context daar het erom gaat de videoconferentietechnologie inzonderheid te gebruiken (1) in het kader van strafrechtelijke onderzoeken, zodat bijzondere categorieën van gegevens in de zin van de artikelen 9 (gegevens betreffende de gezondheid, bv. betreffende de psychiatrische expertise van de geïnterneerde persoon) en 10 (persoonsgegevens in verband met strafbare feiten) van de AVG in dit verband kunnen worden verwerkt, of (2) in situaties waarbij personen betrokken zijn die in een kwetsbare situatie verkeren (minderjarigen, geïnterneerden, personen met een handicap enzovoort). Bovendien maakt het voorontwerp de opname van de openbare zittingen, ook die per videoconferentie, mogelijk. Onder deze voorwaarden is het mogelijk dat de verwerkingen van persoonsgegevens waarin het voorontwerp voorziet, aanleiding geven tot grote inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen.
12. Volgens artikel 22 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 8 van het EVRM en artikel 6.3 van de AVG, moet in een wetgevingsnorm worden bepaald onder welke omstandigheden gegevensverwerking is toegestaan. Overeenkomstig het wettelijkheidsbeginsel evenals het voorzienbaarheidsbeginsel moeten in deze wetgevingsnorm dus in elk geval de essentiële elementen van de verwerking worden vastgesteld. Wanneer de gegevensverwerking leidt tot grote inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals hier het geval is, moet de wetgever de volgende essentiële elementen vaststellen: het (de) precieze en concrete doel(en)⁸, de identiteit van de voor de verwerking verantwoordelijke(n) (tenzij dit duidelijk is), de (categorieën van) gegevens die nodig zijn om dit doel (deze doelen) te bereiken, de categorieën van betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de bewaartermijn van de gegevens, de (categorieën van) ontvangers aan wie de gegevens zullen worden meegedeeld en de omstandigheden waaronder dit zal gebeuren met de bijbehorende redenen, desgevallend, de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten beoogd in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 van de AVG.

⁸ Zie ook artikel 6.3 van de AVG.

13. Gelet op de gevoelige aard van de beoogde gegevensverwerkingen en de gevolgen ervan voor de werking van de rechterlijke macht, stelt de Autoriteit bovendien voor om het advies van de Hoge Raad voor de Justitie over deze materie in te winnen (voor zover dit nog niet is gebeurd).

B. Opname van de zitting

B.1. Opname voor het aanleggen van historische justitiearchieven en voor "educatieve doeleinden" (artikelen 2 en 3 van het voorontwerp)

- i. Doeleinden en evenredigheid van de verwerking

14. Artikel 3 van het voorontwerp wil in het Gerechtelijk Wetboek een artikel 759/2 invoegen dat bepaalt dat de voorzitter van het gerecht waarvoor de openbare zitting plaatsvindt, kan beslissen om deze zitting op te nemen wanneer deze opname "*van belang is voor het aanleggen van historische justitiearchieven of voor educatieve doeleinden, met de toestemming van de bij de opname aanwezige natuurlijke personen, elk voor wat hen betreft*".
15. In overeenstemming met artikel 5.1.b) van de AVG mogen persoonsgegevens alleen voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verwerkt.
16. Wat betreft het **eerste doel** in verband met het **aanleggen van historische justitiearchieven** blijkt uit de commentaar bij dit artikel dat het gaat om "*zaken van bijzonder belangrijke historische aard*", zoals "*processen in verband met terrorisme voor zover ze betrekking zouden hebben op gebeurtenissen van bijzonder belang in de geschiedenis van ons land*". Een dergelijk doel kan worden geacht welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd te zijn in de zin van artikel 5.1.b) van de AVG.
17. Er is echter nog reden om zich ervan te vergewissen dat de opname van een openbare zitting zoals beoogd door het voorontwerp, een noodzakelijke en evenredige maatregel is om dit doel te bereiken.
18. De Autoriteit heeft zich vragen gesteld bij dit punt, daar zij van mening is dat minder ingrijpende maatregelen ten aanzien van het recht op gegevensbescherming zouden toelaten om historische justitiearchieven aan te leggen. Ze denkt daarbij bijvoorbeeld aan de overschrijving door de griffier van de inhoud van de zitting of, vooral, aan het al bestaande Rijksarchief, dat wordt geregeld door de *archiefwet* van 24 juni 1955 en waar alle documenten worden afgegeven die de rechtbanken van de rechterlijke macht bijhouden, overeenkomstig de termijnen en modaliteiten bepaald in de artikelen 1 tot 3 van voornoemde wet. In verband hiermee antwoordde de afgevaardigde van de

minister dat het erom gaat "*garder une trace précise et détaillée d'évènements qui présentent une importance particulière dans l'histoire de la Belgique*", alsook wat volgt: "*Il s'agit là toutefois d'une situation exceptionnelle et en plus des archives déjà existantes des documents conservés par les tribunaux du pouvoir judiciaire (en vertu de la loi du 24 juin 1955), l'enregistrement des procès historiquement importants est approprié car les archives ne permettent pas une analyse et une recherche historique suffisamment approfondie et facilement accessible de ces procès*".

19. Hoewel de Autoriteit niet helemaal overtuigd is door deze uitleg, roept zij de opsteller van het voorontwerp op om een grondige analyse van de evenredigheid uit te voeren en, in voorkomend geval, in de memorie van toelichting aan te geven waarom de opname van openbare zittingen noodzakelijk en evenredig is - ter aanvulling van de reeds bestaande archieven - om historische justitiearchieven aan te leggen.
20. Bovendien, voor zover de Autoriteit de bedoeling van de opsteller van het voorontwerp correct begrijpt, gaat het erom een algemeen rechtskader in te voeren tot regeling van de opname van openbare zittingen in burgerlijke zaken en strafzaken, wat betekent dat een voorzitter van het Hof van Assisen, bij toepassing van artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 556, §1, 2°, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering, zou kunnen beslissen om over te gaan tot de opname van een zitting met als doel historische justitiearchieven aan te leggen. Artikel 258/2 van het Wetboek van Strafvordering (ingevoerd door de wet van 30 juli 2022 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II) voorziet echter al in een dergelijke mogelijkheid voor zulke doeleinden. Onder deze voorwaarden vraagt de Autoriteit zich af of het nuttig en relevant is deze optie in deze bepaling te herhalen na de aanneming van artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek.
21. Het **tweede doel** in verband met "**educatieve doeleinden**" is geformuleerd in vrij ruime bewoordingen. Uit de commentaar bij artikel 759/2 in ontwerp blijkt dat de opname voor dergelijke doeleinden "*betrekking heeft op gevallen die een bijzonder belang vertegenwoordigen voor het onderwijs met betrekking tot de werking van justitie, bijvoorbeeld*". De afgevaardigde van de minister verklaarde in het kader van de aanvullende informatie dat "*l'enregistrement à des fins éducatives pourra avoir lieu lorsque le juge estimera que l'affaire qu'il traite présente un intérêt spécifique pour la transmission de connaissances dans le domaine du droit ou sur le fonctionnement de la justice, en ce compris, par exemple sur le déroulement d'une audience en générale ou d'une audience par vidéoconférence*".
22. Een dergelijk doel kan worden geacht uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd te zijn in de zin van artikel 5.1.b) van de AVG. Om echter **voldoende welbepaald** te zijn, moet het op zodanige wijze zijn geformuleerd dat de betrokkenen bij de lezing ervan **de concrete en**

operationele redenen kunnen zien waarvoor de opname van de openbare zitting noodzakelijk is voor dergelijke doeleinden, i.e. de kennisoverdracht (aan welk publiek: studenten in de rechten, gerechtelijke stagiairs?) in het domein van het recht of over de werking van justitie. Er is dus reden om artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek in deze zin te verduidelijken.

23. Er is echter ook nog reden om zich ervan te vergewissen dat de opname van de openbare zittingen een noodzakelijke en evenredige maatregel is om deze doeleinden te bereiken. De Autoriteit is van mening dat de opsteller van het voorontwerp, die hierover werd ondervraagd, in gebreke blijft het bewijs te leveren van dergelijke noodzakelijkheid en evenredigheid. Bijgevolg beveelt de Autoriteit hem aan de noodzakelijkheid van de opname aan te tonen en te rechtvaardigen ten aanzien van het beoogde doel en, desgevallend, dit te vermelden in de memorie van toelichting.
24. Voor zover de noodzakelijkheid en de evenredigheid van de opname worden aangetoond ten aanzien van de beoogde doeleinden, is het ook nog nodig dat artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek (1) de **voorwaarden en omstandigheden** vaststelt waarin de opname van een zitting mogelijk is en (2) voorziet in **specifieke waarborgen** voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.
25. Om te beginnen blijkt uit zowel de memorie van toelichting als de aanvullende informatie dat artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek bedoeld is om bij wijze van uitzondering van toepassing te zijn. Dit blijkt momenteel echter geenszins uit de formulering van het bewuste artikel, aangezien daarin niet wordt bepaald dat het in uitzonderlijke omstandigheden van toepassing is. Dit komt evenmin naar voren uit de structuur van het voorontwerp. Terwijl artikel 763^{quater}, §2, 5°, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek immers de opname verbiedt "*behoudens uitzonderingen waarin de wet voorziet*", stelt de Autoriteit vast dat deze bepaling enkel betrekking heeft op de videoconferentie⁹ (en dus niet op de openbare zittingen die uitsluitend met fysieke aanwezigheid plaatsvinden). De opname van de openbare zitting zoals bedoeld in artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek lijkt echter betrekking te hebben op alle openbare zittingen, ongeacht het feit of ze al dan niet plaatsvinden door middel van videoconferentie¹⁰. Er is bijgevolg reden om dit punt te verduidelijken in het voorontwerp.
26. Het zal de taak zijn van de betrokken rechter om geval per geval te beoordelen of de betrokken openbare zitting een "*belang*" vertegenwoordigt voor het aanleggen van historische justitiearchieven of "*voor educatieve doeleinden*". Artikel 759/2, lid 2, in ontwerp van het

⁹ "De organisatie en het verloop van de zitting per videoconferentie en het videoconferentiesysteem waarborgen dat [...] behoudens de bij wet voorziene uitzonderingen, het opnemen, het bewaren, en elke andere vorm van verwerking van de videoconferentie niet is toegelaten."

¹⁰ In de commentaar bij het artikel staat: "Het toepassingsgebied van die uitzondering omvat elke openbare zitting, met inbegrip dus van de zittingen waarin gebruik wordt gemaakt van de videoconferentie."

Gerechtelijk Wetboek stelt een bijkomende voorwaarde vast, i.e. het feit dat de opname het goede verloop van het proces noch de uitoefening van de rechten van de verdediging mag belemmeren. Het 3de lid bepaalt verder dat het gerecht de opname te allen tijde mag opschorten of beëindigen in de uitoefening van zijn bevoegdheid om de orde te handhaven. Deze voorwaarden dragen ertoe bij dat het voorzienbaarheidsbeginsel in acht wordt genomen en maken het voor de betrokkenen mogelijk zich een duidelijk en nauwkeurig beeld te vormen van de verwerkingen van hun gegevens.

27. Ten tweede maakt artikel 759/2 in ontwerp van het genoemde wetboek de opname afhankelijk van de toestemming van de personen die aanwezig zijn bij de opname¹¹. Uit de aanvullende informatie blijkt dat de opname onderworpen is aan de toestemming van de betrokken personen "*durant tout l'enregistrement*", zodat de opsteller de intentie lijkt te hebben om het voor de betrokkenen mogelijk te maken hun toestemming in te trekken op eender welk ogenblik tijdens de zitting. Deze intentie lijkt echter niet naar voren te komen uit de tekst van het voorontwerp. Er is bijgevolg reden om het voorontwerp in deze zin aan te passen om een correct niveau van voorzienbaarheid te verzekeren.
28. In de commentaar bij artikel 759/2 in ontwerp staat dat deze bepaling is geïnspireerd op de Franse wetgeving die opnames van processen voor historische of wetenschappelijke doeleinden toestaat (artikel L-221 e.v. van het Franse wetboek inzake het erfgoed). In dit verband merkt de Autoriteit op dat een van de specifieke waarborgen waarin bovenvermelde Franse wetgeving voorziet, niet is overgenomen in het voorontwerp¹², i.e. die met betrekking tot het feit dat de opnames "*worden gemaakt vanaf vaste punten*" (artikel L-221-4). Ze vraagt zich af waarom een dergelijke waarborg niet is opgenomen in het voorontwerp. Ze vindt het immers passend te bepalen dat de opname op zodanige wijze plaatsvindt dat de beweging van de camera wordt beperkt tot de persoon die het woord voert of tot het voorwerp of document dat wordt getoond, en om van de zitting geen vorm van spektakel te maken.
29. Bovendien stelt de Autoriteit vast dat de niet-naleving van het wettelijk verbod inzake de opname van zittingen volgens artikel 2 van het voorontwerp (dat beoogt een artikel 759/1 in het Gerechtelijk Wetboek in te voegen) wordt bestraft met gevangenisstraf en geldboete, of met slechts een van deze straffen. Een dergelijke benadering draagt bij tot de doeltreffendheid van het wettelijk verbod op opname. De Autoriteit stelt zich echter vragen bij het verband tussen

¹¹ In dit verband merkt de Autoriteit op dat in de memorie van toelichting te lezen staat dat elk van de aanwezigen kan beslissen of hij of zij instemt met de opname van zijn of haar stem en/of afbeelding, wat ertoe bijdraagt passende specifieke waarborgen aan de betrokkenen te verzekeren.

¹² In tegenstelling met andere waarborgen die geïnspireerd zijn op bovengenoemde Franse wetgeving en die in artikel 759/2 in ontwerp zijn opgenomen (i.e. het feit dat de opname alleen mag worden gemaakt voor zover ze het goede verloop van het proces of de uitoefening van de rechten van de verdediging niet belemmert en dat de rechter de opname te allen tijde mag opschorten of beëindigen in de uitoefening van zijn bevoegdheid om de orde in de rechtszaal te handhaven).

artikel 759/2, lid 5, in ontwerp, dat bepaalt dat "*de opname nadien niet als bewijsmiddel mag worden toegelaten*" en artikel 759/1, tweede lid, dat bepaalt "*In geen geval mogen opnames van beeld of geluid die op grond van het eerste lid verboden zijn en die niet voorafgaand door het gerecht werden toegestaan, nadien als bewijsmiddel worden toegelaten*". Een interpretatie *a contrario* van deze tweede bepaling leidt ertoe te beschouwen dat een opname van beeld of geluid die de rechter voorafgaand heeft toegestaan, nadien zou kunnen worden toegelaten als bewijsmiddel. Er is dus reden om dit punt te verduidelijken.

ii. Verwerkingsverantwoordelijke

30. De Autoriteit stelt vast dat artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek de verwerkingsverantwoordelijke niet aanwijst. Het 4de lid van dit artikel geeft enkel aan dat de opname wordt gemaakt en wordt bewaard met behulp van het videoconferentiesysteem zoals bedoeld in artikel 763bis, §1, 2, in ontwerp van het genoemde wetboek en in artikel 556, §1, 2°, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering¹³.
31. De vaststelling door de wet van de verwerkingsverantwoordelijke(n) draagt echter ook bij tot de voorzienbaarheid van de wet en de doeltreffendheid van de in de AVG vastgelegde rechten van de betrokkenen. De Autoriteit maakt van de gelegenheid gebruik om eraan te herinneren dat de verwerkingsverantwoordelijke op passende wijze dient te worden aangesteld, rekening houdend met de feitelijke omstandigheden.¹⁴ Het is bijgevolg noodzakelijk om voor elke verwerking van persoonsgegevens *feitelijk* te controleren wie het doel van de verwerking van gegevens nastreeft en over de controle beschikt om dit doel te bereiken. In de overheidssector is de verwerkingsverantwoordelijke gewoonlijk de instantie/entiteit die belast is met de openbaredienstopdracht waarvoor de beoogde gegevensverwerking is ingevoerd.
32. In het huidige geval gaat de Autoriteit ervan uit dat de entiteiten die vertegenwoordigd zijn binnen het beheerscomité van het videoconferentiesysteem van Justitie, bedoeld in artikel 763 *ter*, §3, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek, de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken zijn.

¹³ Deze bepalingen definiëren, in soortgelijke bewoordingen, het videoconferentiesysteem als volgt: het informaticasysteem, opgericht bij de Federale Overheidsdienst Justitie, dat toelaat:

- a) een videoconferentie te houden overeenkomstig de voorwaarden en vereisten van deze afdeling (Gerechtelijk Wetboek) / deze titel (Wetboek van Strafvordering);
- b) een openbare terechtzitting op te nemen overeenkomstig artikel 759/2 van het Gerechtelijk Wetboek en, in voorkomend geval, artikel 763quater, §4 (van het Gerechtelijk Wetboek / 558, §4 (van het Wetboek van Strafvordering);
- c) de taken van de griffier, bedoeld in artikel 749, eerste lid 1, van het Gerechtelijk Wetboek te vergemakkelijken.

¹⁴ Het Europees Comité voor gegevensbescherming dringt er immers op aan dat het begrip verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Europees Comité voor gegevensbescherming, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 1.0, adopted on 02 september 2020, p. 10 e.v. (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor_en).

Daarom wordt voorgesteld het voorontwerp zodanig aan te passen dat de verwerkingsverantwoordelijke wordt aangewezen.

iii. Categorieën van persoonsgegevens en categorieën van betrokkenen

33. Overeenkomstig artikel 5.1.c) van de AVG moeten persoonsgegevens toereikend en ter zake dienend zijn evenals beperkt tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (beginsel van de "minimale gegevensverwerking"). De betrokkenen, i.e. de geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen¹⁵ die het voorwerp zullen zijn van de video-opname, zijn eveneens een essentieel element van de verwerking.
34. Het voorontwerp bepaalt alleen maar dat de "*openbare zitting*" zal worden opgenomen, zonder het concrete voorwerp van de opname (audiovisueel of geluid) nader te bepalen noch te bepalen welke personen (de beschuldigde, de rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, het openbaar ministerie, de griffier, de burgerlijke partijen, de juryleden, de getuigen, de deskundigen enzovoort) zullen worden gefilmd.
35. De Autoriteit maakt van deze gelegenheid gebruik om erop te wijzen dat, met het oog op de naleving van het beginsel van minimale gegevensverwerking, de rechter in het kader van zijn bevoegdheid tot beoordeling van het belang van de opname van de openbare zitting ten aanzien van het nagestreefde doel, ook zal moeten beoordelen welke opname (audiovisueel of geluid) noodzakelijk en evenredig zal zijn om het doel te bereiken. Het is dus mogelijk dat een geluidsopname volstaat.
36. Om te voorkomen dat te veel gegevens worden opgenomen ten opzichte van het beoogde doel, past het nader te bepalen, in het voorontwerp, wat het concrete voorwerp van de opname zal zijn en van welke personen het beeld en/of de stem zal (zullen) worden opgenomen (de beschuldigde, de rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, het openbaar ministerie, de griffier, de burgerlijke partijen, de juryleden, de getuigen, de deskundigen enzovoort.). Tevens is er reden om in het voorontwerp te bepalen dat het publiek niet mag worden gefilmd.
37. Bovendien, wat betreft de opname (en de bewaring van de video) van een openbare zitting voor "educatieve doeleinden", komt het de wetgever toe om bij wijze van waarborgen voor de gefilmde personen te bepalen welke technische maatregelen het intrusieve karakter van een dergelijke opname tot een minimum kunnen beperken (bv. het gezicht vervagen, de stem vervormen of een

¹⁵ Overeenkomstig artikel 4.1) van de AVG wordt een "identificeerbare natuurlijke persoon" als volgt gedefinieerd: "*een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier, zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier, of van een of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit*".

biep laten horen wanneer personen bij naam worden genoemd enzovoort). Dit gezegd zijnde en in functie van de doelgroep waarvoor de opname van de zitting bestemd is¹⁶, kan de wetgever voorzien in minder restrictieve maatregelen in dit verband voor zover dat noodzakelijk is om de educatieve doeleinden te bereiken. Indien de ontvangers bijvoorbeeld gerechtelijke stagiairs zijn (geen studenten in de rechten), dient de wetgever dus te beoordelen of het opleggen van een vertrouwelijkheidsverplichting volstaat om de risico's voor de gefilmde personen tot een minimum te beperken, voor zover dit ter zake dienend en noodzakelijk is ten aanzien van de beoogde kennisoverdracht of het doel van de beoogde educatieve opleiding (wat zal moeten worden gerechtvaardigd in de memorie van toelichting), dan wel of het passend is deze verplichting te koppelen aan aanvullende technische maatregelen inzake minimale gegevensverwerking.

iv. Bewaartermijn van de gegevens en categorieën van ontvangers

38. De Autoriteit stelt vast dat artikel 759/2, lid 4, in ontwerp aan de Koning de bevoegdheid verleent om de praktische en technische modaliteiten te bepalen die met name betrekking hebben op de bewaring van en de toegang tot de opname van de openbare zitting.
39. Zoals hierboven is gezegd in punt 12 van dit advies, zijn de bewaartermijn en de categorieën van ontvangers van de opname essentiële elementen van deze gegevensverwerking (geen modaliteiten). Daar een dergelijke gegevensverwerking een ingrijpende inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen vormt, zouden deze essentiële elementen moeten worden vastgesteld in een norm met de rang van wet, i.e. in dit geval het voorontwerp, en mag dit niet worden overgelaten aan de bevoegdheid van de Koning.
40. Het voorontwerp moet derhalve worden aangepast zodat het de (maximale) bewaartermijn of ten minste de criteria voor het bepalen van deze (maximale) bewaartermijnen vastlegt. Anderzijds, wat betreft de vaststelling in het voorontwerp van de categorieën van ontvangers, belet dit uiteraard niet dat het voorontwerp aan de Koning de bevoegdheid verleent om de ontvangers van de opname te bepalen onder de categorieën van ontvangers die in het voorontwerp worden vastgesteld.

v. Gegevensbeschermingseffectbeoordeling

41. De Autoriteit merkt op dat uit het bij de adviesaanvraag gevoegde formulier blijkt dat er in dit stadium geen gegevensbeschermingseffectbeoordeling is gemaakt. In verband hiermee wijst de Autoriteit erop dat, daar de door het voorontwerp georganiseerde gegevensverwerkingen een

¹⁶ Zie punt 22 hierboven.

groot risico kunnen meebrengen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, het noodzakelijk is een gegevensbeschermingseffectbeoordeling te maken overeenkomstig artikel 35 van de AVG alvorens eender welke gegevensverwerking die uit het voorontwerp voortvloeit, wordt georganiseerd¹⁷. Bovendien beveelt het Europees comité voor gegevensbescherming (European Data Protection Board - EDPB) aan om deze effectbeoordeling te publiceren.

B.2. Opname van de zitting met het oog op openbaarheid (artikelen 9 en 18 van het voorontwerp)

42. De artikelen 9 en 18 van het voorontwerp hebben respectievelijk als doel een artikel 763 *quater* in te voegen in het Gerechtelijk Wetboek en een artikel 558 in het Wetboek van Strafvordering, die in hun paragraaf 4 bepalen dat de zitting per videoconferentie kan worden opgenomen om de openbaarheid te waarborgen zoals respectievelijk bedoeld in artikel 763 *quinquies*, lid 1, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 559, lid 1, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering¹⁸.
43. Gevraagd naar de noodzakelijkheid en evenredigheid van de opname van de zitting om de beoogde openbaarheid verzekeren, antwoordde de afgevaardigde van de minister wat volgt: *"Dans les situations dans lesquelles il y a un obstacle à l'accès physique à la salle d'audience comme par exemple, en cas de pandémie, ou que cet accès est limité ou que le nombre de places disponibles dans la salle d'audience n'est pas suffisant (par exemple, parce qu'il y a plusieurs centaines de parties civiles ou de parties intervenantes) pour permettre à l'ensemble des personnes ayant un intérêt à suivre l'audience publique, de suivre effectivement cette audience, l'enregistrement de l'audience à des fins de publicité permettra de garantir la publicité de l'audience et le droit découlant de l'article 148 de la Constitution. Cet enregistrement sera nécessaire dans le but d'assurer une transmission différée de l'audience."*
44. De Autoriteit begrijpt dat, afhankelijk van het door de Koning aangewezen videoconferentiesysteem (krachtens artikel 763 *quinquies* in ontwerp), de openbaarheid van de zittingen zou kunnen vereisen dat ze worden opgenomen indien het bewuste systeem niet toelaat een gelijktijdige uitzending te verzekeren. Zo dit inderdaad het geval is, nodigt de Autoriteit de

¹⁷ Zie ook artikel 23 van de WVG, op grond waarvan de verwerkingsverantwoordelijke een dergelijke beoordeling moet uitvoeren, zelfs indien in het kader van de vaststelling van de wettelijke grondslag reeds een algemene gegevensbeschermingseffectbeoordeling werd uitgevoerd.

¹⁸ Artikel 763 *quinquies*, lid 1, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 559, lid 1, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering zijn opgesteld in identieke bewoordingen: *"De openbaarheid van de zittingen per videoconferentie wordt verzekerd via het videoconferentiesysteem of een ander door de Koning aangewezen informaticasysteem of via de toegang tot de zittingszaal waar het gerecht zetelt. De openbaarheid van de zittingen kan ook verzekerd worden door een combinatie van de voornoemde middelen."*

opsteller van het voorontwerp uit om de commentaar bij het artikel¹⁹ in deze zin aan te passen. In het tegengestelde geval is er reden om in de commentaar bij het artikel op passende wijze te rechtvaardigen dat het noodzakelijk is de zittingen per videoconferentie op te nemen teneinde een uitgestelde uitzending te verzekeren .

45. De Autoriteit merkt op dat artikel 763 *quater*, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 558, §4, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering bepalen dat de opname niet langer wordt bewaard dan de duur van de zitting. Dit draagt bij tot de naleving van het beginsel van de opslagbeperking ten aanzien van het beoogde doel, overeenkomstig artikel 5.1.e) van de AVG.
46. De Autoriteit maakt van deze gelegenheid gebruik om erop te wijzen dat het bijwonen van een zitting per videoconferentie een passend functioneel equivalent moet vertegenwoordigen ten aanzien van de openbaarheid van zittingen met fysieke aanwezigheid. Indien dit bijwonen van de zitting bijvoorbeeld de vorm aanneemt van "live streaming" via een verbinding met de videoconferentie (en dus niet door de beelden van de zitting door te sturen naar een andere zittingszaal), zou er geen verificatie moeten zijn van de identiteit van de personen die een zitting per videoconferentie wensen bij te wonen²⁰.

C. Zitting per videoconferentie (artikelen 7 tot 39 van het voorontwerp)

i. Doeleinden en evenredigheid

47. Artikel 8 van het voorontwerp wil in het Gerechtelijk Wetboek een **artikel 763 *ter*** invoegen dat in zijn **paragraaf 1** bepaalt wat volgt: "*Het gebruik van de videoconferentie in gerechtszaken heeft als doel om één of meerdere personen of, in voorkomend geval, hun vertegenwoordigers, of de leden van het gerecht toe te laten om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen of er te zetelen.*" Artikel 17 van het voorontwerp dat tot doel heeft **artikel 557 van het Wetboek van Strafvordering** te herstellen, stelt het doel van de videoconferentie in strafzaken vast in identieke bewoordingen²¹.
48. Op het eerste gezicht blijkt het doel van de videoconferentie vrij duidelijk uit de twee bovenstaande bepalingen van het voorontwerp om als uitdrukkelijk omschreven en

¹⁹ In de huidige staat vermeldt de commentaar bij artikel 763 *quater*, §4, enkel dat "*het inderdaad mogelijk [is] dat de wijze van openbaarmaking een voorafgaande opname vereist, bijvoorbeeld indien de Koning de openbaarmaking via een uitgestelde uitzending van het beeld en het geluid zou bekrachtigen*".

²⁰ Zie in deze zin advies nr. 07/2023 van 20 januari betreffende een voorontwerp van wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State van 12 januari 1973, punt 13.

²¹ Krachtens de artikelen 25, 31 en 36 van het voorontwerp zijn de doeleinden van het gebruik van de videoconferentie in het kader van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, de wet betreffende de externe rechtspositie en de wet betreffende de internering dezelfde als die welke worden vastgesteld in ontwerpartikel 557 van het Wetboek van Strafvordering.

gerechtvaardigd te kunnen worden beschouwd. Het gaat er immers om het voor een of meerdere personen of, desgevallend, hun vertegenwoordigers of leden van het gerecht²² mogelijk te maken om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen²³ of er te zetelen. Om echter te worden beschouwd als **voldoende welbepaald** in de zin van artikel 5.1.b) van de AVG, moeten de doeleinden van een verwerking op zodanige wijze worden beschreven dat het voor de betrokkenen bij lezing duidelijk wordt welke gegevens zullen worden verwerkt of **onder welke omstandigheden deze gegevensverwerkingen zullen worden toegestaan**.

49. **Wat betreft de gerechtszaken** blijkt uit de structuur van afdeling *VIbis* met de titel "*Zitting per videoconferentie*", door artikel 6 van het voorontwerp ingevoegd in het vierde deel, Boek II, Titel II, Hoofdstuk II van het Gerechtelijk Wetboek, dat die afdeling als doel heeft de regels en de voorwaarden waaraan het gebruik van de videoconferentie in gerechtelijke procedures onderworpen is op duidelijke wijze vast te stellen.
50. Het is inderdaad zo dat **artikel 763sexies** in ontwerp van het genoemde wetboek (ingevoegd door artikel 11 van het voorontwerp) de drie gevallen²⁴ definieert en de voorwaarden vaststelt waarin een zitting per videoconferentie mag plaatsvinden. In elk van de drie gevallen is het de taak van het gerecht om te beoordelen of aan de volgende voorwaarden is voldaan: (1) of het gebruik van de videoconferentie verenigbaar is met de bijzondere omstandigheden van de zaak, (2) of er is voldaan aan de waarborgen zoals bedoeld in artikel 763*quater*²⁵ in ontwerp en (3) of dit gebruik, in voorkomend geval, conform is aan het belang van het kind of van de beschermde of te beschermen persoon. Om de concrete omstandigheden van de zaak zoals bedoeld in (1) te beoordelen, dient het gerecht onder meer rekening te houden "*met de duur van de procedure, het aantal procespartijen, de mogelijkheid tot interactie tussen de partijen, de fase van de procedure en de mogelijkheden van rechtsmiddelen*".
51. In de eerste twee gevallen vindt de verschijning of op deelname aan de zitting per videoconferentie plaats met het akkoord van de betrokkene of zijn wettelijke vertegenwoordiger²⁶. In beide gevallen heeft de betrokkene steeds het recht om vóór aanvang van de zitting te beslissen

²² Het gaat om de rechter en de griffier. Zie artikel 763*sexies* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek dat in zijn paragraaf 6 bepaalt dat een rechter op de zitting kan zetelen per videoconferentie of dat een griffier per videoconferentie zijn griffie- en bijstandstaken kan uitoefenen wanneer bepaalde cumulatieve voorwaarden zijn vervuld.

²³ Uit de memorie van toelichting blijkt dat het woord "*deelnemen*" betrekking heeft op alle personen die strikt gezien niet "*verschijnen*" noch "*zetelen*", zoals het openbaar ministerie of de tolken.

²⁴ Op initiatief van het gerecht, op verzoek van eender welke persoon die verschijnt op of deelneemt aan de zitting en in geval van verbod om op fysieke wijze te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting (zie punt 6 van dit advies).

²⁵ Artikel 763*quater* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek stelt in zijn paragrafen 1 en 2 de waarborgen vast waaraan het videoconferentiesysteem moet voldoen (meer bepaald de waarborg van dezelfde rechten en plichten als die welke ze hebben in het kader van een zitting waar niemand verschijnt per videoconferentie, het recht om effectief deel te nemen aan de procedure en de debatten effectief en integraal te volgen, om zich uit te drukken en gezien en gehoord te worden zonder technische belemmeringen, om op effectieve en vertrouwelijke wijze te kunnen communiceren met zijn advocaat of wettelijke vertegenwoordiger).

²⁶ Artikel 763*sexies*, §§1 en 5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek.

om te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting op de plaats waar het gerecht zitting houdt²⁷. In het derde geval (verbod om op fysieke wijze te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting krachtens een ambtshalve beslissing van het gerecht) moet er zijn voldaan aan een bijkomende voorwaarde, i.e. dat "*de videoconferentie de enige mogelijkheid is om deel te nemen aan de zitting daar:*

a) de epidemische noodsituatie is afgekondigd ingevolge artikel 3, § 1, van de wet van 14 augustus 2021 betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie, of;

b) er objectiveerbare aanwijzingen zijn van een ernstig en concreet risico voor de openbare veiligheid die verhinderen dat de betrokkene aanwezig kan zijn op de zitting of dat, ingeval de betrokkene gedetineerd is, zijn transport naar de zittingszaal in veiligheid kan worden gegarandeerd".²⁸

52. Uit de door het voorontwerp ingevoerde regeling volgt dus dat het houden van een zitting per videoconferentie ofwel gebaseerd is op de toestemming van de betrokkene (in de eerste twee gevallen) ofwel een gerechtvaardigd doel nastreeft (in het derde geval), voor zover de rechter van oordeel is dat er is voldaan aan de in het voorontwerp gestelde voorwaarden. Door te bepalen dat de keuze om een zitting per videoconferentie te houden wordt gemaakt in het licht van de bijzondere omstandigheden van de zaak, het bestaan van de in het voorontwerp vastgestelde waarborgen, in voorkomend geval, voor het belang van sommige rechtzoekenden (kinderen, te beschermen personen), de toestemming van de betrokkenen of, in voorkomend geval, een epidemische noodsituatie of een ernstig en concreet gevaar voor de openbare veiligheid, kan er op redelijke en passende wijze gebruik worden gemaakt van de videoconferentie.
53. Bijgevolg, met het oog op rechtszekerheid en om alle vereiste voorzienbaarheid te verzekeren wat betreft de omstandigheden en de voorwaarden waarin er van de videoconferentie gebruik kan worden gemaakt, is er reden om artikel 763ter in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen opdat het zou bepalen dat het gebruik van de videoconferentie als doel heeft het voor een of meerdere personen of, in voorkomend geval, voor hun vertegenwoordigers of leden van

²⁷ Artikel 763^{sexies}, §5, lid 4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek.

²⁸ Met betrekking tot deze laatste voorwaarde bepaalt de commentaar bij het artikel wat volgt:

"Voor wat betreft de notie "gevaar voor de openbare veiligheid", deze "refereert naar de verstoring van de sociale orde, de openbare rust of het veiligheidsgevoel. De openbare veiligheid veronderstelt alleszins een collectieve dimensie en mag hoegenaamd niet dienen om een individueel belang te beschermen" (E. Van Praet, "Het verlenen van het aanhoudingsbevel", in D. De Wolf (ed.), *Voorlopige hechtenis*, 114).

Het risico moet ook concreet zijn. Het volstaat dus niet dat een persoon wordt verdacht of beschuldigd van ernstige feiten, zoals ernstige daden van banditisme of terrorisme. De tekst bepaalt dat de rechter zijn beslissing moet motiveren op basis van objectiveerbare aanwijzingen waaruit duidelijk blijkt dat er in de betrokken zaak een ernstig en concreet risico voor de openbare veiligheid bestaat. De rechter kan er rekening mee houden op basis van objectiveerbare aanwijzingen op basis van analyse van de bedreiging door de politiediensten en andere bevoegde diensten, overeenkomstig de bindende richtlijn betreffende de politie van de hoven en rechtbanken, de overbrenging van gedetineerden en de handhaving van de orde en de veiligheid in de gevangnissen in geval van opstand, of door het OCAD bijvoorbeeld."

het gerecht mogelijk te maken om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen of er te zetelen "onder de in deze afdeling vastgestelde voorwaarden".

54. **Wat betreft het houden van een zitting per videoconferentie in strafzaken** is er ook reden om **artikel 557 in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering** (dat zal worden hersteld door artikel 17 van het voorontwerp) aan te passen in het licht van de opmerkingen die hierboven zijn gemaakt in de punten 48 tot 52 en die kunnen worden omgezet *mutatis mutandis*.
55. Artikel 15 van het voorontwerp wil immers een titel VI*bis* invoegen in Boek II van het Wetboek van Strafvordering, met als titel "*Gebruik van de videoconferentie*". Artikel 20 van het voorontwerp wil artikel 560 van het Wetboek van Strafvordering herstellen, dat de drie gevallen definieert²⁹, de voorwaarden waaronder een zitting per videoconferentie kan worden gehouden alsook de bij elk geval betrokken gerechten³⁰. In elk van de drie gevallen moet het gerecht beoordelen (1) of het gebruik van de videoconferentie verenigbaar is met de bijzondere omstandigheden van de zaak en (2) of er is voldaan aan de waarborgen zoals bedoeld in artikel 558, §§1 en 2³¹ in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering. Om de concrete omstandigheden van de zaak zoals bedoeld in (1) te beoordelen, dient het gerecht onder meer rekening te houden "*met de duur van de procedure, het aantal procespartijen, de mogelijkheid tot interactie tussen de partijen, de fase van de procedure en de mogelijkheden van rechtsmiddelen, de technische capaciteit van de gevangenis en de verblijfsituatie waarin een partij zich bevindt*"³². In het kader van het derde geval (verbod om op fysieke wijze te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting krachtens een ambtshalve beslissing van het gerecht) moet er zijn voldaan aan dezelfde bijkomende voorwaarde zoals bedoeld in artikel 763*sexies* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek³³.
56. Tevens valt op te merken dat, wat betreft het eerste geval, artikel 560, §1, in ontwerp de mogelijkheid beperkt om uit te nodigen om per videoconferentie te verschijnen op of deel te

²⁹ Op initiatief van het gerecht, op verzoek van eender welke persoon die verschijnt op of deelneemt aan de zitting en in geval van verbod om op fysieke wijze te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting. Zie punt 6 van dit advies.

³⁰ Op analoge wijze stellen de artikelen 38*quater* in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, 98/3 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en 84/2 in ontwerp van de wet betreffende de internering de gevallen vast evenals de voorwaarden waaronder een zitting per videoconferentie kan worden gehouden en ook de betrokken gerechten.

³¹ Het gaat om de analoge waarborgen aan die welke worden vastgesteld in artikel 763*quater*, §§1 en 2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek.

³² De Autoriteit merkt in dit verband op dat bepaalde minimumcriteria waarmee de rechter bij de beoordeling van deze bijzondere omstandigheden rekening moet houden, specifiek zijn voor het rechtskader waarin de zitting per videoconferentie wordt gehouden. Zo zal de rechter met betrekking tot de externe rechtspositie van de personen die tot een vrijheidsberovende straf worden veroordeeld ook rekening moeten houden met de verblijfsituatie van het slachtoffer of van elke andere persoon die de rechter wil horen. Wat betreft de internering van een persoon moet er ook rekening worden gehouden met de geestelijke toestand van de betrokkene. Een dergelijke benadering draagt bij tot de voorzienbaarheid en de evenredigheid van de gegevensverwerkingen in het kader van de zitting per videoconferentie.

³³ Zie punt 50 hierboven. Uit de commentaar bij artikel 560, §3, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering blijkt dat het de bedoeling is rekening te houden met de lessen van arrest nr. 76/2018 van het Grondwettelijk Hof van 21 juni 2018 en met de richtsnoeren inzake videoconferenties in gerechtelijke procedures die het CEPEJ op 30 juni 2021 heeft aangenomen.

nemen aan bepaalde zittingen³⁴. Naar het voorbeeld van wat er is bepaald in burgerlijke zaken vindt in de eerste twee gevallen de verschijning of op deelname per videoconferentie plaats met het akkoord van de betrokkene³⁵. De betrokkene heeft steeds het recht om vóór aanvang van de zitting te beslissen om te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting op de plaats waar het gerecht zitting houdt, behalve wat betreft de in verdenkinggestelde, de beklagde of de beschuldigde die van zijn vrijheid is beroofd³⁶.

57. Onder deze voorwaarden is er bijgevolg reden om artikel 557 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen opdat het zou bepalen dat het gebruik van de videoconferentie in strafzaken als doel heeft het voor een of meerdere personen of, in voorkomend geval, voor hun vertegenwoordigers of leden van het gerecht mogelijk te maken om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen of er te zetelen "onder de in deze titel vastgestelde voorwaarden".
58. Anderzijds, wat betreft **de verschijning per videoconferentie voor de raadkamer**, is het zo dat hoewel **artikel 763septies in ontwerp** (dat in het Gerechtelijk Wetboek zal worden ingevoegd door artikel 12 van het voorontwerp) terecht zinnens is te voorzien in specifieke maatregelen om de vertrouwelijkheid van de debatten in dit kader te eerbiedigen³⁷, deze bepaling echter niet de voorwaarden en omstandigheden vaststelt waaronder een dergelijke verschijning moet gebeuren. Uit deze bepaling lijkt te volgen dat indien aan de specifieke voorwaarden is voldaan, de verschijning per videoconferentie mogelijk is, zelfs indien dit niet verenigbaar is met de bijzondere omstandigheden van de zaak noch met het belang van de minderjarige of de beschermde persoon en indien de verschijnende persoon en, in voorkomend geval, de personen die gemachtigd zijn om aanwezig te zijn, niet instemmen met het gebruik van de videoconferentie.
59. Aan het gerecht toestaan de verenigbaarheid van de verschijning per videoconferentie met de bijzondere omstandigheden van de zaak te beoordelen en deze verschijning afhankelijk maken

³⁴ Het betreft de inleidingszitting, de preliminaire zitting, de zitting enkel gewijd aan de afhandeling van de burgerlijke belangen of voor de uitspraak. Uit de memorie van toelichting blijkt dat een fysieke aanwezigheid in deze gevallen niet altijd noodzakelijk is.

³⁵ Artikel 560, §5, lid 1 en lid 2, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering.

³⁶ Artikel 560, §5, lid 3, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering. Deze uitzondering op de mogelijkheid om van mening te veranderen voor de in verdenkinggestelde, de beklagde of de beschuldigde die van zijn vrijheid is benomen, wordt in de memorie van toelichting verklaard door het feit dat het niet mogelijk is het vervoer van de persoon die van zijn vrijheid is benomen binnen dergelijke korte termijn te organiseren.

³⁷ Uit deze bepaling volgt dat de verschijning per videoconferentie enkel mogelijk is voor zover de waarborgen zoals bedoeld in artikel 763quater in ontwerp vervuld zijn en de persoon die wordt opgeroepen om te verschijnen bevestigt dat hij alleen is op het ogenblik van verschijning of slechts wordt bijgestaan door de personen die daartoe gemachtigd zijn (of voor zover deze bevestiging wordt gegeven door een advocaat of, bij ontstentenis, een gerechtsdeurwaarder); of voor zover de persoon die wordt aangewezen krachtens artikel 1004/1, §5, van het Gerechtelijk Wetboek bevestigt dat hijzelf en de minderjarige alleen zijn (of voor zover deze bevestiging wordt gegeven door de advocaat van de minderjarige of, bij ontstentenis, een gerechtsdeurwaarder); of voor zover de vertrouwenspersoon zoals bedoeld in artikel 1245, §1, lid 1, van het genoemde wetboek bevestigt dat hijzelf en de beschermde persoon alleen zijn (of voor zover deze bevestiging wordt gegeven door de advocaat van de beschermde persoon of, bij ontstentenis, een gerechtsdeurwaarder).

van de toestemming van de betrokkenen (behalve in geval van een epidemische noodsituatie en het bestaan van objectiveerbare aanwijzingen voor een ernstig en concreet gevaar voor de openbare veiligheid), zijn maatregelen die een redelijk en niet buitensporig gebruik van deze technologie kunnen waarborgen. Overigens merkt de Autoriteit op dat dit de bedoeling van de opsteller van het voorontwerp lijkt te zijn. Zoals immers blijkt uit de commentaar bij artikel 763*septies* in ontwerp (en algemeen uit de onderliggende structuur van het geheel van het voorontwerp), is het de bedoeling "*buiten de gevallen bedoeld in artikel 763sexies, paragraaf 3, van dit ontwerp*", steeds aan de "*personen die in de raadkamer moeten worden gehoord [...] de keuze te laten om te worden gehoord in fysieke aanwezigheid van de rechter of het gerecht*". In de commentaar bij het artikel wordt ook nog onderstreept dat "*het gebruik van de videoconferentie moet worden beoordeeld volgens het belang van de minderjarige evenals de noodzaak om gebruik te maken van een dergelijk middel van verschijning ten aanzien van het recht van de minderjarige om te worden gehoord*".

60. Bijgevolg wordt aanbevolen om artikel 763*septies* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek te verduidelijken in het licht van deze opmerkingen, opdat het de weergave zou zijn van de werkelijke bedoeling van de opsteller van het voorontwerp en zou verzekeren dat de verschijning per videoconferentie voor de raadkamer redelijk en passend is in het licht van de omstandigheden van de zaak (met inbegrip van, desgevallend, het belang van sommige rechtzoekenden) en onderhevig zou zijn aan de toestemming van de betrokkene (behalve in geval van verbod om te verschijnen op of deel te nemen aan de zitting met fysieke verschijning).
61. Deze opmerkingen gelden ook voor de artikelen 561 in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering, 38*quinqies* in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, 98/4 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en 84/3 in ontwerp van de wet betreffende de internering, die ook betrekking hebben op de zitting met gesloten deuren.

ii. Verwerkingsverantwoordelijke(n)

62. **Artikel 763ter, §3, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek** wijst de entiteiten aan die vertegenwoordigd zijn binnen het beheerscomité van het videoconferentiesysteem van Justitie (hierna "het beheerscomité"), die er worden genoemd³⁸ als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken.

³⁸ Het gaat om de vertegenwoordigers die worden gemandateerd door het College van de hoven en rechtbanken, de vertegenwoordigers die worden gemandateerd door het Hof van Cassatie, de vertegenwoordigers die worden gemandateerd door het College van het openbaar ministerie en de vertegenwoordigers die worden gemandateerd door de Federale Overheidsdienst Justitie.

63. Naargelang de feiten kan een gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid meerdere actoren verbinden. In dit geval kan de betrokkene zijn rechten tegen elk van hen doen gelden³⁹.
64. Echter, "*het bestaan van een gezamenlijke verantwoordelijkheid leidt echter niet noodzakelijk tot een gelijkwaardige verantwoordelijkheid [...]. Deze ondernemers kunnen in verschillende stadia en in verschillende mate bij deze verwerking betrokken zijn, zodat bij de beoordeling van het niveau van verantwoordelijkheid van ieder van hen rekening moet worden gehouden met alle relevante omstandigheden van het concrete geval*"⁴⁰. Het is in "*het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden*" dat de medeverantwoordelijke ervoor zal zorgen dat zijn activiteit conform de regels inzake gegevensbescherming is⁴¹.
65. Het is bijgevolg de taak van de opsteller van het voorontwerp om voor elke verwerking van persoonsgegevens die wordt verricht in het kader van de organisatie en het verloop van de zitting per videoconferentie te controleren wie het doel van de verwerking nastreeft en over de middelen beschikt om dit doel te realiseren.
66. De Autoriteit vestigt de aandacht van de opsteller van het voorontwerp alsook van de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken op het feit dat het de taak van deze verwerkingsverantwoordelijken is om inzonderheid toe te zien op de informatieverstrekking aan de betrokkenen overeenkomstig de artikelen 12 en 13 van de AVG alsook op de hoedanigheid van de eventuele verwerker op wie een beroep zal worden gedaan voor het gebruik van de software/hardware voor de videoconferentie.
67. **Artikel 557, §2, in ontwerp van het Wetboek van strafvordering**⁴² bepaalt dat "*het videoconferentiesysteem wordt beheerd door het beheerscomité bedoeld in artikel 763ter, §§2 en 3, van het Gerechtelijk Wetboek*".
68. Door te verwijzen naar het beheerscomité bedoeld in artikel 763ter, §3, van het Gerechtelijk Wetboek (dat de entiteiten aanwijst die in het beheerscomité vertegenwoordigd zijn en die de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken zijn), is de Autoriteit van mening dat er is voldaan aan de beginselen van voorzienbaarheid wat betreft de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke in strafzaken.

³⁹ Artikel 26.3. van de AVG.

⁴⁰ HvJEU (Gr. k.), 5 juni 2018 (UNABHÄNGIGES LANDESZENTRUM FÜR DATENSCHUTZ SCHLESWIG-HOLSTEIM c/ WIRTSCHAFTSAKADÉMIE SCHLESWIG-HOLSTEIN GMBH), zaak C-210/16, punt 43. Zie ook, onder meer, G29, Advies 1/2010 over de begrippen "voor de verwerking verantwoordelijke" en "verwerker", 16 februari 2010., p. 20.

⁴¹ HvJEU (Gr. k.), 13 mei 2014 (GOOGLE SPAIN SL, GOOGLE INC. c/ AEPD), zaak C-132/12, punt 38.

⁴² Zie ook de artikelen 38ter in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, 98/2 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en 84/1 in ontwerp van de wet betreffende de internering krachtens dewelke artikel 557 van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is voor zover daarvan niet wordt afgeweken.

iii. Categorieën van gegevens

69. **Artikel 763ter, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek** somt in zijn lid 1, de *gegevens* op die zullen worden verwerkt in het kader van het gebruik van het videoconferentiesysteem. Lid 2 laat het aan de Koning over om nader te bepalen welke *gegevens* zullen worden verwerkt in het kader van het gebruik van het videoconferentiesysteem.
70. De Autoriteit wijst erop dat een machtiging aan de Koning toelaatbaar is voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld. In dit geval betekent dit dat de Koning mag bepalen welke *gegevens* mogen worden verwerkt in het kader van het gebruik van het videoconferentiesysteem voor zover de *categorieën van gegevens* die in dit kader worden verwerkt, zijn opgenomen in het voorontwerp. Er is bijgevolg reden om lid 1 van artikel 763ter, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen opdat het zou verwijzen naar de categorieën van gegevens (en dus niet naar de gegevens).
71. Om alle vereiste voorzienbaarheid te verzekeren is er reden om een onderscheid te maken tussen enerzijds de categorieën van gegevens die worden verzameld en verwerkt om toegang te verlenen tot het videoconferentiesysteem en het te doen functioneren (identiteitsgegevens van de personen die deelnemen aan of verschijnen op de zitting door middel van de videoconferentie, metadata gegenereerd door het inloggen op het videoconferentiesysteem enzovoort) en anderzijds die welke het voorwerp uitmaken van de eigenlijke inhoud van de videoconferentie (beeld en stem van de personen die deelnemen aan de zitting; de gegevens, met begrip van persoonsgegevens, die tijdens de zitting worden meegedeeld; enzovoort).
72. Meer in het bijzonder, wat betreft de categorieën van persoonsgegevens die tijdens de zitting worden meegedeeld, blijkt uit de commentaar bij artikel 763ter, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek dat de machtiging aan de Koning tot doel heeft het type of de categorieën van gegevens die tijdens de zitting worden meegedeeld nader te bepalen, bijvoorbeeld "*de psychologische of medische verslagen [...] of enig ander gegeven dat kan worden verwerkt in de loop van een zitting*".
73. De Autoriteit begrijpt volkomen dat het niet gemakkelijk is vooraf te bepalen welke categorieën van persoonsgegevens door de gerechten zullen worden verwerkt tijdens zittingen per videoconferentie, maar leidt uit de commentaar bij voornoemd artikel af dat het niettemin mogelijk is bepaalde categorieën van gegevens te identificeren die de rechterlijke overheden in deze context noodzakelijkerwijs zullen moeten verwerken. Bijgevolg en opdat het voorontwerp zou

beantwoorden aan het beginsel van minimale gegevensverwerking, wordt aanbevolen om de categorieën van verwerkte gegevens zo nauwkeurig mogelijk te bepalen (in de mate van het mogelijke).

74. Wat betreft de categorieën van gegevens inzake de identificatie van de persoon die per videoconferentie verschijnt op de zitting of eraan deelneemt, somt artikel 763 *ter*, §4, lid 1, 1°, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek de volgende gegevens op: de naam en voorna(a)m(en); de hoedanigheid waarin wordt deelgenomen aan de zitting en in voorkomend geval, de geboortedatum en -plaats, de woonplaats, het rijksregister- of bisregisternummer, het ondernemingsnummer en het adres van maatschappelijke zetel van de onderneming die hij vertegenwoordigt.

75. Behalve wat betreft de naam en voorna(a)m(en) en de hoedanigheid waarin de betrokkene deelneemt aan de zitting, stelde de Autoriteit zich vragen bij de noodzakelijkheid van de overige genoemde categorieën van gegevens. In verband hiermee antwoordde de afgevaardigde van de minister wat volgt:

"Il est utile de faire référence, sur ce point, aux lignes directrices 6 juin 2021 du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe sur les mécanismes de règlement en ligne des litiges (RLL) dans les procédures judiciaires civiles et administratives dans lesquelles est repris un principe fondamental relatif à la nécessité d'identifier les parties à une procédure de règlement des litiges en ligne, par des mécanismes fiables. Il convient de s'assurer à ce titre, que les personnes participantes soient correctement identifiées et que toute fraude soit empêchée. Dans la pratique, il sera sans doute possible, dans la plupart des cas, de permettre cette identification via la connexion au système de vidéoconférence par le biais de procédés dont la fiabilité est déjà reconnue tel que la connexion avec une carte d'identité électronique ou tout autre procédé offrant un niveau de sécurité équivalent, mais il pourrait arriver qu'une personne participant à une audience par vidéoconférence ne dispose pas de carte d'identité électronique (par exemple si cette personne est citoyenne d'un Etat tiers à l'Union européenne)."

76. De Autoriteit neemt daar akte van en begrijpt volkomen dat het belangrijk is dat het gerecht waarvoor een zitting per videoconferentie wordt gehouden zich vergewist van de correcte identiteit van de deelnemer op afstand en bijgevolg dat het de kans krijgt om die persoon te authenticeren. De Autoriteit stelt echter voor om in de memorie van toelichting de noodzakelijkheid van de verwerking van deze categorieën van gegevens te rechtvaardigen in het licht van het beoogde doel en ervoor te zorgen dat alleen de categorieën van gegevens die ter zake dienend en strikt noodzakelijk zijn voor de authenticatie van de betrokkenen, voor deze doeleinden worden verwerkt. In dit verband vraagt de Autoriteit zich met name af of het ter zake dienend en noodzakelijk is om het gegeven "geboorteplaats" daartoe te verwerken. Bij gebreke van rechtvaardiging van de noodzakelijkheid om dit gegeven te verzamelen, zal het worden geschrapt uit het voorontwerp.

77. De Autoriteit maakt van deze gelegenheid gebruik om erop te wijzen dat het identificatienummer van het Rijksregister niet mag worden gebruikt als middel ter authenticatie van personen die zouden inloggen op het videoconferentiesysteem, noch als token, gebruikersnaam of wachtwoord; daar het slechts een identificatiegegeven is en dit nummer niet geheim is, mag het niet op deze manier worden gebruikt om zich ervan te verzekeren dat de persoon die verbinding maakt met de site, de persoon is die hij of zij beweert te zijn⁴³.

78. Daar **artikel 557, §3, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering**⁴⁴ de tegenhanger is van artikel 763*ter*, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek, zijn de bovenstaande opmerkingen van toepassing *mutatis mutandis*.

iv. Bewaring van de gegevens

79. **Artikel 763*ter*, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek** bepaalt dat, behoudens uitzonderingen waarin de wet voorziet, de gegevens⁴⁵ bedoeld in paragraaf 4 worden bewaard tot uitputting van alle gewone rechtsmiddelen "*voor statistische, controle- en bewijsdoeleinden*".

80. Gevraagd naar wat er wordt bedoeld met **controle- en bewijsdoeleinden** alsook naar de noodzakelijkheid van bewaring van de betrokken categorieën van gegevens voor dat doel, antwoordde de afgevaardigde van de minister wat volgt:

"La finalité de contrôle et la conservation de données à cette fin pourront permettre d'effectuer un contrôle ultérieur de la participation effective à l'audience par vidéoconférence par exemple lorsqu'il y a une suspicion de fraude à l'identité ou encore lorsqu'il se produit une panne du système de vidéoconférence ou un problème technique qui pourrait affecter les droits de la défense de la personne qui comparait et que celle-ci ne parviendrait pas à déclarer immédiatement lors de l'audience. Il pourrait s'avérer nécessaire dans ces cas là d'opérer certaines vérifications sur base des données conservées en vertu du §5.

Aangezien de visuele controle die een griffier kan uitoefenen in een fysieke zitting niet volledig kan worden gegarandeerd in een digitale omgeving dienen de nodige loggegevens te worden bewaard omtrent de wijze waarop een partij heeft deelgenomen aan een digitale zitting. De vaststellingen die een griffier dient te verrichten kunnen immers ook beïnvloed worden door bepaalde technische problemen. In die zin moeten de loggegevens van elke deelnemer worden bewaard, zodat in het kader van de beroepsprocedure ook aan de hand van technische gegevens kan worden bepaald of de procedurele garanties die de wet invoert rond het gebruik van videoconferentie door een partij werden nageleefd en of een eventueel hoger beroep of een verstekprocedure om die reden moet worden ingewilligd. In die zin is de registratie noodzakelijk en

⁴³ Zie advies nr. 50/2022 van 9 maart 2022 met betrekking tot het ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot invoering van een begeleidingstoelage voor huisvesting (CO-A-2022-016), punt 20.

⁴⁴ Zie ook de artikelen 38*ter* van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, 98/2 van de wet betreffende de externe rechtspositie en 84/1 van de wet betreffende de internering krachtens dewelke artikel 557 van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is voor zover daarvan niet wordt afgeweken.

⁴⁵ Er zal dus reden zijn om "de categorieën van gegevens" te vermelden.

proportioneel om het bewijs te kunnen leveren en controle te kunnen uitoefenen dat een persoon daadwerkelijk heeft kunnen deelnemen aan de digitale zitting en de rechtspleging op een effectieve wijze en de debatten effectief en integraal heeft kunnen volgen, zonder technische belemmeringen (zie o.a. Artikel 763quater, § 2 GerW en de vergelijkbare bepalingen)⁴⁶."

81. De controle- en bewijsdoeleinden zijn uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd, maar kunnen niet als voldoende bepaald in de zin van artikel 5.1.b) van de AVG worden beschouwd, daar ze in vrij ruime bewoordingen zijn geformuleerd. Zoals er hierboven immers al is gezegd, moeten de doeleinden van de gegevensverwerking - om als voldoende welbepaald te kunnen worden beschouwd - op zodanige wijze zijn geformuleerd dat de betrokkenen bij lezing ervan zien of begrijpen welke de **concrete en operationele redenen** is waarvoor de gegevensverwerking moet plaatsvinden en bijgevolg een duidelijk en voorzienbaar beeld zouden hebben van de verwerkingen waaraan hun gegevens worden onderworpen. Het past dus om in het voorontwerp nader te bepalen dat het erom gaat het bewijs te leveren van en een latere controle uit te voeren met betrekking tot de effectieve deelname van een persoon aan de zitting door middel van videoconferentie.
82. De Autoriteit neemt akte van de noodzakelijkheid en evenredigheid van de bewaring van de inloggegevens voor deze doeleinden en vraagt aan de opsteller van het voorontwerp om dit karakter te rechtvaardigen in de memorie van toelichting.
83. Bovendien wijst de Autoriteit erop dat het beginsel van minimale gegevensverwerking vereist dat alleen de categorieën van gegevens die ter zake dienend en toereikend zijn en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is om het beoogde doel te bereiken, mogen worden verwerkt. Uit de aanvullende informatie (en uit het bij de adviesaanvraag gevoegde formulier) blijkt echter dat alleen de categorieën van gegevens met betrekking tot het inloggen op het videoconferentiesysteem ("loggegevens") (en niet alle categorieën van gegevens zoals opgesomd in artikel 763ter, §4) noodzakelijk zijn om voornoemde controle- en bewijsdoeleinden te verwezenlijken. Er is dan ook reden om het voorontwerp in deze zin aan te passen teneinde het beginsel van minimale gegevensverwerking in acht te nemen.
84. Wat betreft **het doel inzake het opmaken van statistieken** verklaarde de afgevaardigde van de minister wat volgt:

⁴⁶ In dit verband valt op te merken dat met de huidige videoconferentietechnieken de categorie van gegevens inzake de verbinding toelaat na te gaan of er wel degelijk sprake is van verbinding met het videoconferentiesysteem door middel van een IP-adres, maar niet om met absolute zekerheid te controleren of de persoon die per videoconferentie deelneemt aan de zitting of er verschijnt, over voldoende beeld- en geluidskwaliteit beschikt of in staat is een document te lezen dat voor de video wordt getoond.

"Les finalités statistiques visent à récolter des données relatives au taux d'utilisation de la vidéoconférence dans le cadre des procédures judiciaires ou encore le taux d'utilisation par les entreprises versus les particuliers ou le taux d'utilisation de la vidéoconférence selon la juridiction, notamment.

Het advies van het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens verzoekt ons expliciet om de nodige statistieken hieromtrent bij te houden met het oog op een verdere evaluatie van het voorgestelde wetgevend kader."

85. Wat betreft het gebruik van algemene en ruime bewoordingen ("voor statistische doeleinden") om dit doel te definiëren, wordt aanbevolen om in het voorontwerp het beoogde doel van de statistieken nader te beschrijven, i.e. een evaluatie maken (van het gebruik) van het videoconferentiesysteem, opdat dit doel zou worden beschouwd als voldoende welbepaald in de zin van de AVG.
86. De Autoriteit wijst erop dat artikel 89.1 van de AVG bepaalt dat elke verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden moet worden onderworpen aan passende waarborgen dat er technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om de inachtneming van het beginsel van minimale gegevensverwerking te waarborgen en dat, wanneer de statistische doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, zij aldus moeten worden verwezenlijkt.
87. Verdere verwerking voor statistische doeleinden gebeurt derhalve bij voorkeur door gebruik te maken van anonieme gegevens⁴⁷. Indien het beoogde doel van de verwerking niet kan worden bereikt met anonieme gegevens, kunnen gepseudonimiseerde persoonsgegevens⁴⁸ worden gebruikt. En alleen indien ook deze gegevens niet toelaten het beoogde doel te bereiken, kunnen niet-gepseudonimiseerde persoonsgegevens worden gebruikt, maar alleen in laatste instantie.
88. Met betrekking tot anonimisering en pseudonimisering vestigt de Autoriteit de aandacht van de opsteller van het voorontwerp en de betrokken verwerkingsverantwoordelijke(n) op de volgende beginselen, zoals blijkt uit de overwegingen die zij steeds in haar adviezen heeft geformuleerd.
89. Er is een verschil tussen gepseudonimiseerde gegevens, die in artikel 4(5) van de AVG worden gedefinieerd als gegevens *"die zonder aanvullende gegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld"* en geanonimiseerde gegevens die met geen enkel redelijk middel meer aan een specifieke persoon kunnen worden gekoppeld, en dat alleen laatstgenoemde

⁴⁷ Anonieme gegevens: informatie die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld (artikel 4.1) van de AVG, *a contrario*).

⁴⁸ *"Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld."* (zie artikel 4.5) van de AVG).

gegevens niet langer persoonsgegevens zijn en derhalve zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de AVG, overeenkomstig overweging 26 van de AVG⁴⁹.

90. In het licht van de definitie van persoonsgegevens van artikel 4.1 van de AVG⁵⁰ moet er derhalve voor worden gezorgd dat de hoge standaard die voor anonimisering vereist is, wordt gehaald⁵¹ en dat gegevens niet gewoon worden gepseudonimiseerd. De verwerking van gegevens, zelfs indien ze gepseudonimiseerd zijn, moet immers worden beschouwd als de verwerking van persoonsgegevens in de zin van de AVG.

91. Bijgevolg, indien het de verwerking van gepseudonimiseerde (niet geanonimiseerde) gegevens is die relevant is:

- moet worden verwezen naar het verslag van het Agentschap van de Europese Unie voor Cyberbeveiliging over technieken en beste praktijken inzake pseudonimisering,⁵²
- en moet deze verwerking onderworpen zijn aan alle vereiste garanties en in overeenstemming met de heersende beginselen op dit gebied.⁵³

92. Bovendien is de Autoriteit van mening dat de memorie van toelichting bij het voorontwerp informatie moet bevatten over de anonimiseringsstrategieën die kunnen worden overwogen. De transparantie over de gekozen anonimiseringsstrategie en een analyse van de risico's in verband met de heridentificatie zijn immers elementen die bijdragen tot een weloverwogen aanpak van het anonimiseringsproces. In dit verband is de Autoriteit van mening dat de memorie van toelichting duidelijk zou moeten maken dat de statistieken gebaseerd zijn op geaggregeerde gegevens.

93. Daar **artikel 557, §4, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering**⁵⁴ de tegenhanger is van artikel 763ter, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek, zijn de bovenstaande opmerkingen van toepassing *mutatis mutandis*.

⁴⁹ Zie voor meer informatie Advies 5/2014 (WP216) over anonimiseringstechnieken, 2.2.3, blz. 11 van Werkgroep 29, https://www.privacyindezorg.nl/assets/files/wp216_nl.pdf.

⁵⁰ Met name: "alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon."

⁵¹ De identificatie van een persoon heeft niet alleen betrekking op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar ook op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

⁵² ENISA: <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>;

⁵³ Dit is het geval voor het evenredigheidsbeginsel dat verwijst naar het meer specifieke beginsel van "minimale gegevensverwerking", wat inhoudt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5, § 1, c) van de AVG.

⁵⁴ Zie ook de artikelen 38ter van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, 98/2 van de wet betreffende de externe rechtspositie en 84/1 van de wet betreffende de internering krachtens dewelke artikel 557 van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is voor zover daarvan niet wordt afgeweken.

v. Toestemming en passende waarborgen

94. Krachtens **artikel 763sexies, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek** moet, wanneer een persoon door het gerecht wordt uitgenodigd om per videoconferentie op de zitting te verschijnen of eraan deel te nemen, deze verschijning of deelname plaatsvinden met het akkoord⁵⁵ van deze persoon of zijn wettelijk vertegenwoordiger; dit akkoord wordt ten laatste op de dag voor de zitting schriftelijk op elektronische wijze meegedeeld aan de griffie (behalve in de gevallen waarin voor het houden van de zitting geen verplaatsing van het gerecht nodig is)⁵⁶.
95. De Autoriteit stelt zich vragen bij de redelijkheid van de termijn die aan de betrokkene wordt gelaten om een dergelijk akkoord te geven, in het licht van artikel 763sexies, §1, lid 3, in ontwerp, van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de kennisgeving van de uitnodiging aan de betrokkene ten laatste op de dag voor de zitting door de griffie van het gerecht wordt verzonden⁵⁷. In hoeverre immers kan een dergelijke toestemming op geldige en effectieve wijze worden gegeven indien de uitnodiging wordt betekend op de laatste dag waarop toestemming moet worden gegeven? Bovendien geeft deze bepaling niet aan dat de uitnodiging voor de zitting per videoconferentie de redenen moet vermelden op grond waarvan het gerecht aan de betrokkenen heeft voorgesteld om de zitting per videoconferentie te houden. Bijgevolg vraagt de Autoriteit zich af in hoeverre de perso(o)n(en) die voor de zitting per videoconferentie wordt (worden) uitgenodigd, op geldige en effectieve wijze met deze uitnodiging zou(den) kunnen instemmen indien hij (ze) geen kennis krijgt (krijgen) van deze redenen. Er is bijgevolg reden om artikel 763sexies, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen om aan de betrokkenen de mogelijkheid te laten hun akkoord op geldige wijze te geven binnen een redelijke termijn⁵⁸.

⁵⁵ De toestemming van de betrokkene wat betreft de verschijning op of deelname aan de zitting per videoconferentie is niet de wettelijke grondslag voor de verwerking van de gegevens die het resultaat zijn van het gebruik van het videoconferentiesysteem (in de zin van artikel 6.1.a) van de AVG) maar vormt een **bijkomende passende waarborg**.

⁵⁶ In dit geval geldt het inloggen op het videoconferentiesysteem op de dag en het tijdstip zoals vermeld in de oproeping ook als akkoord.

⁵⁷ Uit de commentaar bij dit artikel blijkt dat het de bedoeling is om aan de rechter een "*vrij ruime termijn*" te laten om hem de mogelijkheid te bieden de personen die moeten worden gehoord uit te nodigen om per videoconferentie aan de zitting deel te nemen tot aan een ogenblik dat zeer dicht bij de zitting ligt en om aan de uitgenodigde personen "*een minimum aan tijd te geven om kennis te nemen van deze uitnodiging*".

⁵⁸ Wat betreft het strafrechtelijk luik stelt de Autoriteit vast dat artikel 560, §1, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de verschijning of deelname per videoconferentie beperkt is tot bepaalde types van zitting (inleidingszitting, de preliminaire zitting, de zitting enkel gewijd aan de afhandeling van de burgerlijke belangen of voor de uitspraak), zodat de voorwaarden waarin de betrokkenen hun akkoord kunnen geven met het houden van een zitting per videoconferentie al vanaf het begin beperkt blijven tot voornoemde gevallen. Wat betreft de termijn bepaalt voornoemd artikel dat de betrokkenen ten laatste op de dag voor de zitting door middel van een dagvaarding of kennisgeving van zitting of, bij gebreke daarvan, door de griffie in kennis worden gesteld; paragraaf 5 van hetzelfde artikel bepaalt dat het akkoord langs elektronische weg aan de griffie wordt meegedeeld. In de memorie van toelichting wordt bepaald: "*Er wordt in voorzien dat het akkoord voor videoconferentie op voorhand wordt meegedeeld, zodat het gerecht de nodige maatregelen kan nemen om de zitting te houden.*" Er is bijgevolg reden om artikel 560, §5, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering te verduidelijken om te voorzien in een redelijke termijn voor mededeling van het akkoord van de betrokkene.

96. Rekening gehouden met de potentieel gevoelige aard van de categorieën van verwerkte gegevens of met de kwetsbare situatie van sommige personen die per videoconferentie op de zitting verschijnen of eraan deelnemen (minderjarigen, ouderen, migranten enzovoort), dringt de Autoriteit aan op de noodzaak om te voorzien in de noodzakelijke waarborgen ter vermindering van het risico van inbreuk op het recht op privacy voor de personen die per videoconferentie op de zitting verschijnen of eraan deelnemen (en dus op hun recht op bescherming van persoonsgegevens).
97. In dit verband heeft artikel 9 van het voorontwerp als doel een **artikel 763quater in het Gerechtelijk Wetboek**⁵⁹ in te voegen, waarin wordt bepaald, in zijn paragrafen 1 en 2, welke waarborgen de organisatie en het verloop van de zitting per videoconferentie evenals het videoconferentiesysteem moeten bieden. Onder deze waarborgen vestigt de Autoriteit de aandacht meer bepaald op de waarborg inzake het wettelijk verbod op opname, bewaring en eender welke andere vorm van bewerking van de videoconferentie; de niet-naleving van dit verbod wordt strafrechtelijk bestraft overeenkomstig artikel 759/1 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek. De Autoriteit merkt in dit verband op dat het, bij wijze van goede praktijk, raadzaam is de rechter die de zitting per videoconferentie voorziet, te verplichten de partijen aan het begin van de zitting te herinneren aan de regels inzake het opnameverbod. De Autoriteit stelt ook vast dat punt 6° van artikel 763quater, §2, in ontwerp de waarborg biedt dat de gegevens worden verwerkt binnen de grenzen zoals bepaald door de AVG. Volgens de Autoriteit biedt de vermelding van deze waarborg in het voorontwerp geen juridische meerwaarde ten opzichte van de AVG, daar deze laatste rechtstreeks van toepassing is en derhalve geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens die voortvloeit uit het gebruik van het bij het voorontwerp ingestelde videoconferentiesysteem. Het zou bijgevolg passen om punt 6° te schrappen in artikel 763quater, §2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek⁶⁰.
98. Naast de specifieke maatregelen zoals bedoeld in de **artikelen 763sexies, §8**⁶¹, en **763septies**⁶² in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek, die van aard zijn tegemoet te komen aan de beginselen inzake beveiliging en vertrouwelijkheid van de persoonsgegevens, is het

⁵⁹ De tegenhanger van dit artikel in strafzaken is artikel 558 in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering.

⁶⁰ Op dezelfde gronden moet ook punt 6° van artikel 558, §2, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering, dat verwijst naar de naleving van de WVG, worden geschrapt.

⁶¹ Deze bepaling laat het gerecht toe de zitting per videoconferentie op te schorten of de voortzetting van het proces op een andere datum te bevelen, ofwel per videoconferentie ofwel in de zittingszaal met fysieke aanwezigheid, indien het tijdens de zitting vaststelt dat er niet langer is voldaan aan de waarborgen bedoeld in artikel 763quater, §§1 en 2, of, in voorkomend geval, aan de voorwaarden bedoeld in artikel 763septies, §§1 tot 3 (betreffende de zittingen in de raadkamer). Het voorontwerp voegt een soortgelijke bepaling toe aan het Wetboek van Strafvordering (artikel 560, § 8, in ontwerp). Hetzelfde geldt voor de wet betreffende de voorlopige hechtenis (artikel 38quater, §5, in ontwerp). Zie ook artikel 98/2 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en artikel 84/1 in ontwerp van de wet betreffende de internering, krachtens dewelke artikel 560 van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is voor zover daarvan niet wordt afgeweken.

⁶² Een analoge bepaling is opgenomen in artikel 561 in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering, in artikel 38quinquies in ontwerp van de wet betreffende de voorlopige hechtenis, in artikel 98/4 in ontwerp van de wet betreffende de externe rechtspositie en in artikel 84/3 in ontwerp van de wet betreffende de internering.

ook de taak van de gezamenlijke verantwoordelijken voor het videoconferentiesysteem om de technische en organisatorische middelen aan te wenden om de vertrouwelijkheid te garanderen van de debatten die met gesloten deuren plaatsvinden.

vi. Machtiging aan de Koning.

99. **Artikel 763quater, §3, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek**⁶³ verleent aan de Koning de bevoegdheid om de "nadere regels voor de inrichting en werking" van het videoconferentiesysteem dat hij aanduidt te "bepalen", na het advies te hebben ingewonnen van het beheerscomité en de Gegevensbeschermingsautoriteit.

100. De Autoriteit wenst de aandacht van de opsteller van het voorontwerp te vestigen op het feit dat indien de nadere regels voor de inrichting en werking van het videoconferentiesysteem verwerkingen van persoonsgegevens inhouden, de beginselen van wettelijkheid en voorzienbaarheid vereisen dat de essentiële elementen van die gegevensverwerkingen worden vastgelegd in een rechtsnorm in formele zin.

vii. Elektronische handtekening

101. Artikel 13 van het voorontwerp heeft als doel een artikel 763octies in te voegen in het Gerechtelijk Wetboek, dat voorziet in het gebruik van de gekwalificeerde elektronische handtekening (zoals bedoeld in artikel 3, 12° van de eIDAS-verordening⁶⁴) wanneer een procesverbaal, een rapport of eender welk ander document moet worden ondertekend door een persoon die per videoconferentie verschijnt op de zitting, onverminderd artikel 863 van het Gerechtelijk Wetboek⁶⁵.

102. De Autoriteit wenst de aandacht te vestigen op het feit dat de in dit kader gebruikte elektronische handtekening kwalitatief van hoog niveau moet zijn. In dit verband onderstreept ze dat het handtekeningcertificaat van de elektronische identiteitskaart (e-ID) en het certificaat dat op een drager van het type e-token wordt afgegeven, worden beschouwd als "gekwalificeerd" in de zin van de Europese eIDAS-verordening en derhalve als een handgeschreven handtekening kunnen worden beschouwd (artikel 25 van de eIDAS-verordening)⁶⁶.

⁶³ Zie ook artikel 558, §3, in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering.

⁶⁴ Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van richtlijn 1999/93/EG.

⁶⁵ "In alle gevallen waarin de ondertekening vereist is voor de geldigheid van een proceshandeling kan het gebrek van de handtekening worden geregulariseerd ter zitting of binnen een door de rechter vastgestelde termijn."

⁶⁶ Zie in deze zin advies nr. 107/2019 van 5 juni 2019 met betrekking tot het voorstel van decreet tot wijziging van Titel IV van Boek I van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie om de gemeentelijke volksraadpleging te verbeteren en te versterken, punt 21.

OM DEZE REDENEN,**is de Autoriteit van mening:**

1. Dat er reden is om een grondige analyse te maken van de evenredigheid van de opname van openbare terechtzittingen voor het aanleggen van historische justitiearchieven en, in voorkomend geval, deze rechtvaardiging te vermelden in de memorie van toelichting (punt 19);
2. Dat er reden is om het doel van "educatieve doeleinden" (punt 22) nader te omschrijven, de noodzakelijkheid van de opname ten opzichte van dit doel aan te tonen en te rechtvaardigen en, in voorkomend geval, dit te vermelden in de memorie van toelichting (punt 23);
3. Dat er reden is om artikel 759/2 in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek te verduidelijken en aan te passen in het licht van de opmerkingen zoals geformuleerd in de punten 25, 27 en 28;
4. Dat het past om het verband tussen de artikelen 759/2, lid 5, en 759/1, lid 2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek te verduidelijken (punt 29);
5. Dat het past om de verwerkingsverantwoordelijke aan te wijzen met betrekking tot de opname van de zittingen (punten 31 en 32);
6. Dat er reden is om in het voorontwerp nader te bepalen wat het concrete voorwerp zal zijn van de opname alsook nader te bepalen van welke personen het beeld en/of de stem zullen worden opgenomen, waarbij dient te worden bepaald dat het publiek niet mag worden gefilmd (punt 36);
7. Wat betreft de opname van een openbare zitting voor "educatieve doeleinden", dat het past te voorzien in technische maatregelen om het intrusieve karakter van een dergelijke opname voor de betrokkenen tot een minimum te beperken in het licht van de opmerkingen zoals geformuleerd in punt 37;
8. Dat het past de (maximale) bewaartermijn vast te stellen of ten minste criteria die toelaten deze (maximale) termijnen voor bewaring van de opname van de zitting vast te stellen alsook de categorieën van ontvangers te bepalen (punt 40);
9. Dat er reden is om de commentaar bij artikel 763 *quater*, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen in overeenstemming met de opmerkingen zoals geformuleerd in punt 44;
10. Dat er reden is om artikel 763 *ter* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen opdat het zou bepalen dat het gebruik van de videoconferentie als doel heeft het voor een of meerdere personen of, in voorkomend geval, voor hun vertegenwoordigers of leden van het gerecht mogelijk te maken om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen of er te zetelen "onder de in deze afdeling vastgestelde voorwaarden" (punt 53);

11. Dat het past om artikel 557 in ontwerp van het Wetboek van Strafvordering aan te vullen opdat het zou bepalen dat het gebruik van de videoconferentie in strafzaken als doel heeft het voor een of meerdere personen of, in voorkomend geval, voor hun vertegenwoordigers of leden van het gerecht mogelijk te maken om vanop afstand op een zitting te verschijnen, eraan deel te nemen of er te zetelen "onder de in deze titel vastgestelde voorwaarden" (punt 57);
12. Dat er reden is om artikel 763*septies* in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen in het licht van de opmerkingen zoals geformuleerd in de punten 58 tot 60;
13. Dat het past om artikel 763*ter*, §4, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen opdat het zou verwijzen naar de categorieën van gegevens (punt 70), een onderscheid zou maken tussen enerzijds de categorieën van gegevens die worden verzameld en verwerkt om toegang te verlenen tot het videoconferentiesysteem en dit systeem te doen functioneren en anderzijds de categorieën van gegevens die het voorwerp uitmaken van de eigenlijke inhoud van de videoconferentie (punt 71) alsook zou bepalen, in de mate van het mogelijke, welke categorieën van gegevens worden verwerkt tijdens de zitting per videoconferentie (punt 73)
14. Dat het past in de memorie van toelichting de rechtvaardiging op te nemen van de noodzakelijkheid van de verwerking van de gegevenscategorieën bedoeld in artikel 763*ter*, §4, 1°, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek (met uitzondering van de naam en voorna(m)en) en de hoedanigheid waarin de betrokkene aan de zitting deelneemt) in het licht van het beoogde doel; bij gebreke van rechtvaardiging van de noodzakelijkheid van het verzamelen van het gegeven "geboorteplaats", wordt dit gegeven geschrapt uit het voorontwerp (punt 76);
15. Dat er reden is om de controle-, bewijs- en statistische doeleinden zoals bedoeld in artikel 763*ter*, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek nader te bepalen in het licht van de opmerkingen zoals geformuleerd in de punten 81 en 85;
16. Dat het past om in de memorie van toelichting de rechtvaardiging op te nemen van de noodzakelijkheid en de evenredigheid van de bewaring van de inloggegevens en om artikel 763*ter*, §5, aan te passen opdat het zou bepalen dat de bewaring enkel betrekking heeft op de categorie van gegevens betreffende het inloggen (punten 82 en 83);
17. Dat er reden is om artikel 763*sexies*, §5, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen in het licht van de opmerkingen zoals geformuleerd in punten 95;
18. Dat er reden is om de verplichting op te leggen om bij aanvang van de zitting per videoconferentie te herinneren aan het wettelijk opnameverbod (punt 97);
19. Dat het past om punt 6° van artikel 763*quater*, §2, in ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek te schrappen (punt 97);
20. Dat het past om bijgevolg de overeenstemmende bepalingen van het Wetboek van Strafvordering, de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en

de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering aan te passen (punten 61, 78 en 93).

Namens het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directrice